

LETO XXIII. Štev. 243
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

"LJUDSKA PRAVICA"
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1941 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1943 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI S "BORBO".

SOVJETSKI OBRAMBNI MINISTER MARŠAL ŽUKOV V LJUBLJANI

PRIZNANJE NAŠI BORBI

Včeraj si je sovjetski maršal ogledal Litostroj in obiskal center za zveze JLA — Po kosilu pri predsedniku izvršnega sveta Borisu Kraigherju je bil na gradu in v Muzeju NOB - Zvečer je odpotoval v Beograd

Ljubljana, 14. okt. Megla, ki te dni vsako jutro zastre Ljubljansko kotlino, se je že umaknila na dno Barja, pod Krim, ko se je davi pripeljal v Ljubljano maršal Žukov. Z njim sta prispela tudi general armije Ivan Gošnjak in generalpolkovnik Ljubo Vučković.

S svojim ožjim spremstvom se je maršal potem okrog polde-
sete odpravil v Litostroj. V lepem
oktobrskem dnevu, kakor jih je
bilo malo v tem letu, so se lepše
prišla do izraza litostrojška po-
slopja, pred katerimi se je že
dolgo pred prihodom gostov zbra-
lo precej delavcev iz tega našega
velikana.

Med vzklikanjem zbrane mno-
žice je maršala Žukova, štirikrat-
nega heroja Sovjetske zveze, naj-
prej pozdravil inž. Ivo Klemen-
čič, podpredsednik OLO, nato pa
v imenu delavskega kolektiva
predsednik delavskega sveta
Martin Finc ter Jože Jager, se-
kretar komiteja partijske orga-
nizacije v kolektivu, in še inž.
Mario Jež, njen tehnični direk-
tor. Maršal Žukov se je z vsemi
prijazno rokoval in takoj poka-
zal z gesto, da bi si rad ogledal
nekaj litostrojških delavnic.

Gostje so krenili najprej v
sivo livarno, od onod v jeklo-
livarno in obdelovalnico, zazad-
nje pa so si ogledali še montažni
oddelek. Tam, sredi strojev in
montažnih naprav, je maršal po-
kazal, da ni samo rojen vojak,
ampak tudi tehnik. To je to, to
je v družbi sovjetskih in naših
oficirjev ter drugih korakal mimo
posameznih strojev. Potem so se
gostje nekaj časa zadržali s pred-
stavniki kolektiva in z zaniman-
jem spraševali za razne proble-
me tovarne. Predstavniki Lito-
stroja so mu izročili album s slik-
kami tovarne.

Ura se je medtem pomaknila
že malone na enajsto. Obisk v
naši tovarni je bil zaključen. Mi-
mo zbrane šolske mladine, ki je
prišla pozdravit maršala Žukova,
so se gostje tedaj odpravili v šol-
ski center za zveze JLA. Z mar-
šalom so bili tam general armije
Ivan Gošnjak, generalpolkovnik
Ljubo Vučković in generalpol-

kovnik Rade Hamović. Sprejel
jih je generalpodpolkovnik Veli-
mir Knežević. Visoki gost si je z
zanimanjem ogledal posamezne
kabinete in tehnična sredstva za
zveze v tem centru.

Ob 14. uri je priredil pred-
sednik Izvršnega sveta LRS tov.
Boris Kraigher v prostorih Iz-
vršnega sveta, LRS sovjetskemu

pogled je vrget tudi na nemški
operacijski načrt iz aprila 1941.

Dokumentacija iz naše osvo-
bodilne borbe je s svojim po-
udarkom na vsestranskem napo-
ru, borbi na fronti in povezanosti
fronte z zaledjem napravila na
goste močan vtis. Po ogledu mu-
zeja je maršal Žukov to tudi sam
še posebej potrdil. V spominsko
knjigo, ki je že sama dokument
zase, je zapisal:

"Z globokim vtisom in navdu-
šenjem, smo si ogledali doku-
mente, ki pričajo o junaški borbi
slovenskega naroda za svobodo in
 neodvisnost njegove domovine."

Zvečer ob desetih je maršal
ZSSR Georgij Žukov s posebnim
vlakom odpotoval v Beograd. Tako
se je zaključil njegov tridnevni
obisk v Sloveniji. M. O.

Na Ljubljanskem gradu

obrambnemu ministru maršalu
Žukovu svečano kosilo. Na kosilu
so bili tudi predsednik Ljudske
skupščine Miha Marinko, državni
sekretar za narodno obrambo
general armije Ivan Gošnjak,
član zveznega Izvršnega sveta
Ivan Maček, podpredsednik Iz-
vršnega sveta LRS Stane Kavčič
in Viktor Avbelj, sovjetski vele-
poslanik Zamčevski, generalpol-
kovnika Ljubo Vučković in Rade
Hamović ter drugi.

Med svečanim kosilom sta si
predsednik Boris Kraigher in
maršal Žukov nazdravila.

Popoldne so se gostje odpravili
na Grad, s katerega je bil razgled
po mestu in okolici spričo sonč-
nega dne danes še posebno lep.
Zatem so odšli v Cekinov grad,
kjer so si ogledali muzej NOB.

Pred muzejem jih je že ča-
kala večja skupina ljudi, ki so
goste sprejeli s prisrčnimi vzkli-
ki. Maršala Žukova je pozdravil
direktor muzeja Milan Bevc.
Gostje so bili v vseh dvoranjah
in so tako dobili vpogled v vse
faze naše narodnoosvobodilne
borbe. Maršal Žukov se je še po-
sebej zanimal za operacijske na-
črte partizanskih brigad. Bežen

ZAKLJUČNA PREDVOLILNA ZBOROVANJA V PRIMORJU

Nova Gorica, 14. okt. — Na
Primorskem bo v prihodnjih dneh
še več predvolilnih zborovanj in
sestankov po vaseh in delovnih
kolektivih. Na njih bodo govorili
nekateri kandidati, uglednejši javni
in politični delavci ter ljudski
poslanci. Včeraj jutraj so se se-
šli na predvolilno zborovanje de-
lavci tovarne volnenih izdelkov
»Bača« v Podbrdu na Tolmin-
skem, opoldne pa kolektiv to-

varne poljedelskega orodja v Ba-
tujah na Vipavskem.

Nocoj sta bili večji predvolilni
zborovanj v Cerknem, kjer je
govoril zvezni ljudski poslanec
Jaka Avšič, in v Mostu na Soči.
Tov. Avšič bo govoril tudi jutri
zvečer na večjem predvolilnem
zborovanju v Tolminu. Jutri opol-
dne se bo sešel na zborovanju tudi
delovni kolektiv tovarne pohištva
»Bača« v Podmelcu na Tolmin-
skem. M. D.

V nedeljo zvečer je predsednik republike na Bledu priredil mar-
šalu Žukovu slovesen sprejem. Na sliki predsednik Tito in pred-
sednik slovenske Ljudske skupščine Miha Marinko v razgovoru
z visokim gostom

VOJSKA IZ EGIPTA V SIRIJI

POROŠTVO ENOTNOSTI

v obrambi miru in arabske nevtralnosti

Kairo, 14. okt. (Reuter). Uradno poročajo, da so se egi-
ptovske čete včeraj izkrcale v sirske pristanišče Latakijl.
in sicer na poziv Sirije v smislu sporazuma o skupni obram-
bi obeh dežel. V poročilu, ki ga je objavilo skupno vrhovno
poveljstvo, je rečeno, da so se čete pripeljale v sirske pri-
stanišče z egiptovskimi ladjami, ki so jih na poti spremljala
in varovala sirska in egiptovska letala.

Sirija in Egipt sta se pred
dvema letoma dogovorila o usta-
novitvi skupnega poveljstva, ki
mu zdaj načeluje generalmajor
Abdel Hakim Amer, egiptovski
obrambni minister in vrhovni
poveljnik egiptovske vojske.

Sirska vlada je te dni v OZN
protestirala proti zbiranju tur-
ških čet na sirske meje in je
mednarodno organizacijo opozo-
rila na čedalje pogostnejše in-
cidente na meji s Turčijo. 10. okto-
bra je poslala tudi turški vladi

protestno noto, v kateri dolži tur-
ške čete provokacij proti Siriji.

Vrhovni poveljnik sirske obo-
roženih sil general Birzi se je
generalu Abdul Hakimu Amerju
zahvalil za vojaško pomoč. V svoj
poslanici je hkrati predlagal,
naj bi 13. oktober, dan prihoda
egiptovskih čet v Sirijo, razglasili
za narodni praznik Sirije in
Egipta.

Sirski predsednik Sukri Kuatli
pa je izjavil, da je arabska eno-
tost edino poročilo trajnega miru
in stabilnosti na Bližnjem vzhodu.
V razgovoru s sodelavci zahodno-
nemških časniki je Kuatli izrazil
trdno voljo Sirije, da ostane
nevtralna.

Vtis v Londonu in Washingtonu

London, 14. okt. (AP). Pred-
stavniki zunanega ministrstva je
danes na sestanku z novinarji iz-
javil, da izkrcanju egiptovskih čet
v Siriji Velika Britanija ne pripisuje
pretirano velikega pomena. Sodi-
jo, da Egipčani v Latakiji niso izkrcali
več kot en bataljon oziroma okrog 1000
ljudi. Britanski predstavnik je novinar-
jem danes dejal, da ne verjame,
da bo ta egiptski ukrep omajal
ravnovesje sil na Bližnjem vzhodu.
Velika Britanija pa se o tem
ne namerava posvetovati s svoji-
mi zavezniki v Bagdadske zvezi.

London, 14. okt. (AFP). V Wa-
shingtonu uradni krogi davi še
niso hoteli komentirati vesti o
egiptovskih četah v Siriji. Snoči
do poznega večera v Washingtonu
še ni prispelo nobeno poročilo
ameriškega veleposlanstva v
Egiptu. Neki ameriški krogi so
skraja celo dvomili o resničnosti
te vesti.

Djerdjovi stiki v Kairu

Kairo, 14. okt. (Tanjug). Jugo-
slovanski veleposlanik v Kairu
Josip Djerdja je govoril z mini-
strom za industrijo Azizom Sid-
kijem in razgovarjal o vpraša-
njih, ki zanimajo obe deželi. Po-
tem je imel daljši razgovor tudi
s stalnim podsekretarjem v zuna-
njem ministru Husainom Azi-
zom o nekaterih perečih medna-
rodno političnih vprašanjih.

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 15. oktobra

Pretežno jasno in toplo, jutraj v
kotlinah megla ali nizka oblačnost.
Najnižje nočne temperature med 5 in
9, v Primorju 14, najvišje dnevne med
17 in 23 stopinjami Celzija.

VOLIVCI IN OBČINA

»Ne vemo dovolj o delu ob-
čine,« nismo seznanjeni, kaj
namerava občina,« sniže nam
ni povedal, kaj je z našimi
predlogi — take in podobne
pripombe je bilo večkrat slišati
na zadnjih zborih volivcev, kjer
so predlagali kandidate za nove
občinske odbore. Ali so bili stiki
dosedanjih občin z volivci res
šibki?

Po občinskih statutih bi morali
občinski odbori sklicevati
zore volivcev vsaj vsake tri
mesce. Torej bi jih morali v
zadnjih dveh letih sklicati v
vsaki občini najmanj osemkrat.

V posameznih ljubljanskih ob-
činah pa so v tem času sklicali
zore volivcev v občini Rudnik
štirikrat, Center šestkrat, Siška
šestkrat, Crnuče štirikrat, Beži-
grad štirikrat itd. Se manjkraj
pa so zore volivcev sklicali po
drugih občinah. Zakaj? Ali niso
imeli zadev, o katerih bi se
moralo pogovoriti z volivci?

Zborov volivcev bi moralo
biti več — pa tudi bolj bi mo-
rali biti pripravljani. Največ-
krat na njih odborniki suho-
parno poročajo o delu občine,
dneoni redi pa so za zore ce-
lega področja enaki. Zakaj ne
bi bili dneoni redi za vsako vo-
lilno enoto prilagojeni njenim
potrebam in zahtevam? V ob-
čini Grad v okraju Murska So-
bota volivci sami predlagajo in
sklepajo kaj bodo obravnavali
na zboru, in pravi, da je prav
to še bolj zainteresiralo držav-
ljane za delo občinskega odbora.

Krinda za neuspele zore vo-
livcev je mnogokrat v tem, ker
poročevalci s preobširnim, slabo
razumljivim referatom »samore-

poslušalce, še preden začnejo
obravnavati zadeve, ki so lju-
dem blizu. Na takih zborih ni
nič čudnega, če ljudje nestrno
gledajo na uro.

O zanimanju državljanov za
zore volivcev nam zgovorno
priča tudi statistični pregled
občine Ljubljana-Siška. Medtem
ko je bilo na prvih zborih v
minulem letu od 15.893 volivcev
prisotnih na zborih volivcev
1204 državljanov ali v odstotku
7,5, je bila na predzadnjih zbo-
rovanjih ugotovljena udeležba
le 598 volivcev ali 3,5%.

Pred dnevi, ko smo se pogo-
varjali o bližnjih politvah, smo
neredko slišali pripombo, da
volivci svoje odbornike slabo
poznajo, da vedo malo ali pa
nič o delu občinskega ljudskega
odbora, ker odborniki le redko-
kdaj pridejo med volivce.

Drugje so se zopet pritoževali,
da njihovih predlogov občinski
ljudski odbor ne upošteva in da
tako ali tako naredi po svoje.
Tako so na primer o neki vo-
lilni enoti nasprotovali, da bi
asfaltirali lokalno cesto. Menili
so, da je dovolj, če jo zalijejo
samo z asfaltno emulzijo, pri-
hranjena sredstva pa naj bi
uporabili za ureditev okolisa.

Ljudski odbor predloga ni upo-
števal, niti ni volivcem obraz-
ložil razloge, ki so ga vodili k
drugemu sklepu.

Prav gotovo bo koristno, če
bodo občinski ljudski odbori
resneje razmislili o obliki dela
zborov volivcev, če bodo zore
redneje sklicevali ter odborniki
na njih poročali o vsakem po-
membnejšem sklepu in načrtu
občine. M. G.

Obdobje, za katero bomo izvolili nove odbornike, je obdobje
nadaljnega boja za izboljšanje življenjskega standarda (Iz »Proglasa« SZDL Jugoslavije)

NASI PREDVOLILNI RAZGOVORI

VODOVOD in stanovanjska izgradnja

Odgovarja Lojzka Stropnik, podpredsednica ptujske občine

Z Lojzko Stropnikovo, podpredsednico občinskega ljudskega odbora v Ptuj, sem govoril le nekaj minut. V prvi vrsti me je k temu razgovoru napotilo dejstvo, da je Lojzka Stropnikova ena redkih žena, ki se že vsa povojna leta udeležuje v gospodarskem in političnem življenju Ptuja in okolice. Zdej, na pragu volitev v občinske ljudske odbore, me je zanimalo, kaj meni o bodočih nalogah ptujske občine.

»Težavno je o tem kaj reči, ko je teh nalog mnogo in so vse važne,« je dejala. »Mislim pa, da je dokončna izgraditev vodovoda in kanalizacije v Ptuj več kot potrebna. Zlasti gospodinjstva čutijo to potrebo, ko hodijo ponekod zelo daleč po vodo k javnim vodnjakom. Ni pa treba še posebej omenjati, koliko bosta vodovod in kanalizacija pomenila za izboljšanje sanitarnih razmer v mestu. Dela pri vodovodu so v teku in do slej je dala občina v ta namen že preko 80 milijonov dinarjev. Stroški za vodovod in kanalizacijo bodo znašali skupno okrog 400 milijonov dinarjev. Vsega tega občina v prihodnjem letu ne bo zmogla in treba bo zaprositi za večje kredite pri okrajni in republični.«

Nadalje je omenila stanovanjsko izgradnjo. V tem pogledu je v Ptuj že precej storjenega, vendar stanovanjska stiska še ni popustila.

»Občina in stanovanjska skupnost bosta morali poskrbeti za nadaljnjo gradnjo stano-

vanj za zdravstvene in prosvetne delavce ter ostale prebivalce občine, ki živijo v izredno težavnih stanovanjskih razmerah. Na drugi strani je treba omogočiti podjetjem, da

odkupijo že izgrajena stanovanja, oziroma, da dobijo kredite za gradnjo stanovanjskih hiš za svoje delavce in nameščence. Za leto 1958 je iz stanovanjskega sklada predviden kredit 60 milijonov dinarjev za izgradnjo stanovanjskega poslopja, ki ga bo gradila tovarna glinice in aluminija Kl-dričevo v Ptuj, in 25 milijonov, ki bodo na raspolago Zadržni hranilnici za gradnjo stanovanjskih hiš.«

»Čeprav zveni nekoliko malenkostno,« je dejala na koncu pogovora Lojzka Stropnikova, »be vendar treba misliti tudi na cestno razsvetljavo v predmestju Ptuja in bližnji okolici. O tem prizadelet ljudje večkrat govorijo na zborih volivcev.«

UPRAVNI ODBOR ZVEZNE INDUSTRIJSKE ZBORNICE JE RAZPRAVLJAL O OSNUTKU ZAKONA O RAZDELITVI SKUPNEGA DOHODKA GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

KORAK NAPREJ v krepitvi materialne baze delavskega samoupravljanja in v razširitvi materialnih temeljev za poslovanje industrije v celoti

Beograd, 14. okt. (Tanjug) — V temeljnih načelih osnutka zakona o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij se zrcali vneto prizadevanje, da bi se na delavskem samoupravljanju steneči družbeni odnosi še nadalje razvijali, so poudarili na današnji seji upravnega odbora Zvezne industrijske zbornice, na kateri so obravnavali predloženi novi način razdelitve skupnega dohodka.

Kot glavno pozitivno značilnost v predloženem osnutku zakona so poudarili to, da gospodarske organizacije po lastnem preudarku razdeljujejo na plače in lastne sklade del dohodka, ki jim ostane ob razdelitvi. Razen tega je podjetjem omogočeno, da sama sprejemajo tarifne pravilnike, pravilnike o normah in premijah, in da samostojno odločajo o uporabi sredstev svojih skladov. Novi način razdelitve skupnega dohodka gospodarskih organizacij pomeni korak naprej v krepitvi materialne baze delavskega samoupravljanja in v razširitvi materialnih temeljev za poslovanje industrije v celoti.

Pripombe k osnutku zakona so se nanašale večinoma na to, ali se z novim načinom razdelitve spodbuja delovna storilnost. V tej zvezi so mnogi govorili o členu 32 predloženega osnutka zakona, s katerim je urejena izločitev dela dohodka gospodarskih organizacij za splošne družbene potrebe. Razen načelnih pripomb k temu členu so poudarjali tudi to, da so stopnje izločenega dohodka za splošne družbene potrebe preveč progresivne in da bi jih bilo treba ublažiti, da bi podjetja bolj spodbujali k povečanju delovne storilnosti.

Precej so govorili na seji tudi o amortizaciji, odplačevanju anuitet, o načinu in možnostih izplačevanja zaslužka iz večje storilnosti in o minimalnih osebnih dohodkih. O teh in drugih gospodar-

skih kategorijah, vezanih na način razdelitve skupnega dohodka, so bila mnenja deljena. V različnih mnenjih je prišla do izraza sedanja sestava našega gospodarstva. Tako n. pr. je analiza v 2600 podjetjih pokazala, da se bo znašalo kopanje premoaga, proizvodnja gradbenih potrebščin ter lesna in živilska industrija v težavnejšem položaju, kakor druge panoge, ki bodo po novem načinu razdelitve na boljšem, kakor so zdaj, ve-

čina panog pa bo v znatno boljšem položaju.

V razpravi so poudarjali, da bi morali z novim sistemom razdelitve upoštevati probleme panog, ki se bodo znašale v razmeroma težavnejšem položaju ne glede na to, da vseh težav po tej poti ni moč odstraniti. Na seji je bilo slišati pomisleke proti osnutku zakona, češ da je preveč zamotan, kar velja zlasti za razpredelnice za obračunavanje. Zato so nekateri člani upravnega odbora zahtevali, naj bi poenostavili tehniko obračunavanja, češ da pomeni v sedanji obliki znatne težave za gospodarsko-računski sektor gospodarskih organizacij in da bodo tudi izdatki zanje večji.

NA PODLAGI ANKETE V SEDEMESETHI PODJETJIH

NOVI SISTEM

ustreza zunanjetrgovinskim podjetjem

V Zvezni zunanjetrgovinski zbornici so razpravljali o delitvi skupnega dohodka

Beograd, 14. oktobra. — Izvršni odbor Zvezne zunanjetrgovinske zbornice je danes razpravljal o osnutku zakona o razdelitvi skupnega dohodka gospodarskih organizacij. Na podlagi ankete, razpisane v 70 podjetjih, so ugotovili, da novi način razdelitve skupnega dohodka v glavnem ustreza vsem zunanjetrgovinskim podjetjem.

V relativno težavnejšem položaju bi bila podjetja za odkup in izvoz kmetijskih pridelkov, nadalje »Jugospekt« in podjetja mednarodne specijacije, in sicer zato, ker nimajo redne delovne sile. V zvezi s tem so menili, da bi honorarje in druge izdatke, označene v členu 23 (ta člen precizira materialne stroške), ki pomenijo v posameznih podjetjih precejšnje zneske, priznali kot materialne stroške.

Na seji izvršnega odbora Zunanjetrgovinske zbornice so tudi ugotovili, da vnaša novi osnutek zakona več reda v poslovanje gospodarskih organizacij, podjetjem pa daje več samostojnosti in možnosti, da povečajo delov-

no storilnost. Nov način razdelitve skupnega dohodka bo spodbudil podjetja, da bodo bolj izkoristila lastne rezerve in zmanjšala materialne stroške, ker se bo s tem povečal skupni dohodek.

Nov uspeh »Brodospasa«

Split, 14. okt. Kakor so sporočili iz uprave našega znanega podjetja »Brodospas«, ki dviga potopljene ladje in jih vleče v pristanišča, so večeraj v Port Saidu potegnili iz morja ladjo »Pao Solente« z nosilnostjo 8000 ton, enega največjih in najmodernejših bagerjev-buldožerjev na svetu. Ta ladja, ki je bila namenjena za varnost plovbe po Sueskem prekopu, je bila potopljena med lanskim napadom na Egipt.

IZ NOVIH UREDB ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Ne smejo propadati!

Hišni svet lahko obnovi hišo tudi brez privolitve lastnika

Lani in letos smo začeli hitreje obnavljati stare stanovanjske hiše, da bi čimprej nadomestili tiste, kar smo zamudili pri vzdrževanju teh hiš med zadnjo vojno in v prvih letih po osvoboditvi in bi obstoječi stanovanjski sklad obvarovali pred propadanjem. Obnavljanje teh hiš se je začelo v večjem obsegu, ko je začelo upravljanje stanovanjskih zgradb po hišnih svetih.

Po uredbi o upravljanju stanovanjskih zgradb iz leta 1954 lahko hišni sveti za vzdrževanje in popravila stanovanjskih hiš najamejo pri banki posojilo in ga potem odplačajo iz amortizacijskega sklada in sklada za vzdrževanje. Ta določba ne velja samo za stanovanjske hiše, ki predstavljajo splošno družbeno lastnino, marveč tudi za privatne hiše, ki jih upravljajo hišni sveti. V praksi pa so ponekod hišni sveti v teh primerih naleteli na težave. Uredba namreč pravi, da banka lahko zahteva za posojilo poročilo po veljavnih predpisih. Ponekod so banke zahtevale, da hišni lastnik dovoli za znesek posojila obremenitev hiše s hipoteko, drugod, kakor n. p. v Ljubljani, pa so se glede na kontrolo zadolžitve po stanovanjski upravi zadovoljile s tem, da so zahtevale podpis hišnega lastnika na posojilni pogodbi.

V večini primerov so lastniki hiš, vsaj v Sloveniji, pravilno spoznali, da je tudi njihova korist, če hišo pravilno vzdržujejo. Nekateri hišni lastniki pa so se branili privolitvi v hipoteko oziroma podpisati posojilno pogodbo, čeprav bi se vrednost zgradbe z obnovo povečala njim v korist.

Seveda pa ne moremo dopustiti, da bi stanovanjske hiše, ki so nujno potrebne popravila, propadale, kar bi pomenilo veliko škodo za skupnost. Da bi tudi v takih primerih omogočili pravilno vzdrževanje in obnavljanje stanovanjskih hiš in da bi obvarovali stanovanjski sklad, je Zvezni izvršni svet nedavno sprejel uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o upravljanju stanovanjskih hiš, ki je zdaj že objavljena v Uradnem listu FLR št. 42.

Po novem besedilu 78. člena lahko hišni svet za popravilo in vzdrževanje stanovanjske zgradbe sklene posojilo pri banki. Hišni svet stanovanjske zgradbe v privatni lastni lahko v tem primeru tudi brez privolitve lastnika sklene z banko pogodbo, po kateri se zaradi zavarovanja posojila stavi hipoteka na zgradbo in na zemljišče, na katerem stoji zgradba. Za najeta posojila in za stavljanje hipoteke pa je potrebno predhodno soglasje stanovanjske uprave.

Seveda pa je treba tudi zagotoviti, da bo posojilo pravilno

uporabljeno. Zato določa novo besedilo 78. člena, da izplača banka znesek posojila neposredno podjetju, ki izvrši dela za popravilo in vzdrževanje zgradbe, in to na način in po pogojih, ki so določene

ni v predpisih o plačevanju gradbenih del. Privatni lastnik zgradbe ima v takem primeru pravico, zahtevati od hišnega sveta in od banke podatke o tem, kako se bo sklenjeno posojilo porabilo. Razen tega lahko zahteva črtanje hipoteke za tisti znesek posojila, ki bi bil porabljen za druge namene in ne za popravilo in vzdrževanje zgradbe. Hišni svet pa mora posojilo odplačati iz amortizacijskega sklada in iz sklada za vzdrževanje zgradbe. S

POTRDILO KOMUNALNEGA SISTEMA V PRAKSI

ŽIVLJENJSKA RAVEN

Milijarde dinarjev za rast šolstva, zdravstva, socialnih služb, gradnjo stanovanj, napeljavo kanalizacijskega in vodovodnega omrežja ter razširitev elektrifikacije v goriškem okraju

SKORAJ MILJARDO DINARJEV

Prizadevanja za razvoj goriškega okraja v zadnjih letih bi bilo morda moč najbolje pojasniti:

● krajevne oblasti razpoložljiva sredstva vlagajo v iste panoge, ki imajo največji vpliv na življenjsko raven prebivalstva.

Seveda je v tem sestavku nemogoče našteti oblike raznih podatkov, ki kažejo na nenehni napredek pri razvoju šolstva, zdravstva, socialnih služb, gradnji stanovanj, napeljavi kanalizacijskega in vodovodnega omrežja, razširitvi elektrifikacije ter drugih javnih služb. Mimo stanovanjskega vprašanja, ki je za mnoge zelo pereča in boleča ter kanalizacijskega in vodovodnega omrežja, ki njun razvoj ne dohaja nagle rasti naselij ostale našete panoge v glavnem ustrezajo sedanjim zahtevam in možnostim in jih bo treba le še izpopolniti.

ŠTEVILNE NOVE SOLE

● V okraju so bile od leta 1950 dalje zgrajene nove sodobne in moderne sole v Pečinah na Tolminskem, Ajdoviščini, Cerovem v Brdih, Spodnjem Lokovcu nad Gorico in v Tretni. Večje adaptacije so opravili na šolskih poslopjih v Brdih pri Ajdoviščini, na Ljvku, v Kojškem in Šmartnem v Brdih, v Dobravljah pri Ajdoviščini in drugod. Kljub vsemu pa je še dosti šol v neprimernih zasebnih prostorih, brez zadostne opreme in učnih pripomočkov.

S STIPENDIJAMI SI ZAGOTAVLJAJO KADRE

Mimo zobo-zdravstva, kjer občutno manjka strokovnega kadra (en terapevt pride, denimo, povprečno komaj na vsakih 8602 ljudi), so vse druge zdravstvene panoge dobro razvite. Težko je s prostori, saj imajo primerne same Zdravstveni domovi v Bovcu, Cerknem, Kobariju in Komnu. Tudi pomanjkanje zdravstvenih kadrov je zaradi smotnega stipendiranja domačih ljudi, vsako leto manjše. Trenutno stipendirajo okraj in občine ter rane ustanove 38 bodočih zdravstvenih delavcev, od tega 14 zdravnikov.

● Za napredek in razvoj šolstva, zdravstva in socialnega varstva, so v goriškem okraju v minulih sedmih letih do vključno prvega polletja letos porabili skupaj okoli 970 milijonov 481 tisoč dinarjev. Obseg naložb je vsako leto naraščal; vtem ko so denimo leta 1950 investicije sa te panoge znašale 11 milijonov 254 tisoč din, so lani narasle že na 302 milijona 900 tisoč dinarjev.

● Z upostavitvijo stanovanjskih skladov pri ljudskih odborih so se odprle tudi širše možnosti za hitrejšo in bolj učinkovito reševanje stanovanjske stiske. V goriškem okraju so letos — v nasprotju z nekaterimi drugimi področji — zlahka porabili stanovanjske sklade, ki so bili občutno premajhni za vse interese za gradnjo hiš.

● Lani so po podatkih statistične službe zgradili v okraju 148 družinskih stanovanj na površini 9916 kvadratnih metrov, predlanskim pa 135 na površini 9050 kvadratnih metrov. Podatkov za prejšnja leta ni moč dobiti, čeprav je bila tedaj zlasti v večjih naseljih stanovanjska izgradnja znatna.

● Gradnja in izpopolnitev cestnega prometa ter vodovodnega in kanalizacijskega omrežja je sicer napredovala, toda te panoge vzejo v celoti ne dohajajo rasti naselij. Vseeno pa gre omentiti napeljavo vodovodov v Brda in na Kras, ureditev kanalizacije v Šempetru; ureditev cestnega omrežja v Novi Gorici ter zgraditev nove ceste Nova Gorica—Rožna dolina s predorom pod Panovcem. Samo letos je okrajna Uprava za ceste porabila za utrjevanje vozil in površinske obdelave cest 28 milijonov dinarjev. Pri zboljšanju vodovodov, kanalizacije, karnic in drugih komunalnih naprav, je od leta 1951 dalje opravila važno delo organizacija NK. Vrednosti asanacijskih del znaša doslej skoraj 90 milijonov dinarjev.

● Iz raznih družbenih virov so v zadnjih sedmih letih v goriškem okraju porabili za izgradnjo stanovanj, kanalizacijske in vodovodnega omrežja skupaj okoli milijardo 362 milijonov 360 tisoč dinarjev. —

Mladi volivci Ljubljane!

Udeležite se zborovanja mladih volivcev v sredo, 16. oktobra 1957 ob 17. uri pod Tivolskim gradom.

OKRAJNI KOMITE LMS LJUBLJANA

Od važnejših dejavnosti javnega pomena še nekaj podatkov in misli o razširitvi elektrifikacije.

Ta panoga je sploh po osvoboditvi dosegla največji razcvet. Za ponazoritev posredujemo le nekaj podatkov od 1950. leta dalje. V tem času je poraba elektrike v gospodarstvu in za zasebne potrebe narasla za približno 12 milijonov kWh; elektrificiranih je bilo 72 vasi; sedaj je brez električne luči le še 29 oddaljenih naselij; zgrajenih 67 novih transformatorskih postaj; dolžina daljnovodov se je povečala za okoli 108 km in nizkonapetostnega omrežja za 192 km. Ta dela so zahtevala ogromne stroške, saj na primer napeljava enega kilometra daljnovoda stane več kot milijon dinarjev, postavitev transformatorske postaje preko 3 milijona ter napeljava enega kilometra nizkonapetostnega električnega omrežja blizu milijon dinarjev.

Družba je torej v minulih sedmih letih do vključno prvega polletja letos dala v goriškem okraju več milijard dinarjev za razvoj komunalnih in drugih javnih služb, ki imajo nedvomno velik vpliv na stopnjo življenjske ravn prebivalstva. M. D.

V Novi Gorici, najmlajšem slovenskem mestu ob naši zahodni meji, bodo v kratkem odprli prve štiri moderne lokale za prodajalne sadja in zelenjave, metakril, šivil in tekstilnih potrebščin. V gornjih prostorih bodo štiri družinska stanovanja. Stavbo je zgradil občinski ljudski odbor in bo veljala blizu 24 milijonov dinarjev.

DNEVNIK

Predsednik republike Josip Broz Tito je odlikoval z Redom dela I. stopnje viceguvernerja jugoslovanske Narodne banke in podpredsednika Centralnega odbora sindikata uslužbencev državnih ustanov Risto Stefanovića ob 45-letnici njegovega revolucionarnega dela. Odlikovanje je 72-letnemu slavljencu svečano izročil podpredsednik Izvršnega sveta Srbije Voja Leković.

V nadaljevanju dela II. kongresa geodetskih strokovnjakov Jugoslavije, ki se je začel predvčerajšnjim v Ohridu, je bilo večeraj podano poročilo in so razpravljali o delu Zveze geodetskih društev Jugoslavije v obdobju med obema kongresoma. S tem, da je Zveza geodetskih društev Jugoslavije postala članica Mednarodne federacije geometrov in Mednarodnega fotogrametrijskega društva, je razširila mednarodne stike ne le s tema organizacijama, marveč tudi z geodetskimi strokovnjaki v raznih deželah.

Delegacija jugoslovanskih univerz pod vodstvom predsednika Skupnosti jugoslovanskih univerz in rektorja beograjske univerze dr. Borislava Blagojevića je večeraj odpotovala na obisk v Moskvo. Kavalor jo je povabila sovjetska vlada. V delegaciji je tudi profesor ljubljanske univerze dr. inž. Kubej. Delegacija se bo mudila v SZ 15 dni in bo obiskala številne univerze in druge sovjetske ustanove ter bo imela vrsto predavanj o organizaciji univerz in univerzitetnega pouka pri nas.

Dva nova seljska kompenzacijska sporazuma z Avstrijo za Gradec in Innsbruck sta že začela veljati. Na podlagi prvega sporazuma bo znašal izvoz 7 milijonov avstrijskih šilingov in prav toliko tudi uvoz, na podlagi drugega sporazuma pa bo znašal izvoz oziroma uvoz 6,8 milijona avstrijskih šilingov. Izvoznim podjetjem, ki bodo v okviru teh sporazumov sodelovali v izvozu, ne bo treba plačevati določenega odstotka od doseženih deviznih sredstev jugoslovanski Narodni banki za potrebe centralnega deviznega sklada. Oba sporazuma je treba realizirati do 31. decembra letos.

Na posvetovanju predstavnikov gostinskih podjetij goriškega okraja so večeraj govorili o splošnem stanju gostinstva v okraju, o strokovnem izpopolnjevanju delavcev in uslužbencev v tej stroki ter o modernizaciji in boljši ureditvi gostinskih obratov, ki jih je sicer v goriškem okraju dovolj. Letošnja turistična sezona v Gornjem Posočju je bila precej boljša od lanske.

Gospodarska pogajanja med Jugoslavijo in Poljsko se bodo začela jutri v Varšavi. Razpravljali bodo o redni blagovni menjavi za naslednje leto kakor tudi o blagovnih seznanjih za obdobje od 1958. do 1960. leta. Med drugim bo razmotrili tudi nekatera konkretna vprašanja gospodarske sodelovanja ter industrijske kooperacije. Našo delegacijo vodi direktor Banke za zunanjo trgovino Toma Grančič.

Za najboljšo mladinsko delovno brigado na Hrvaškem v tretji etapi letošnjih delovnih akcij so večeraj v CK Ljudske mladine Hrvatske proglasili mladinsko brigado okraja Vinkovci, ki je prispevala od julija do 10. oktobra nad 74.600 delovnih ur. Predhodno zastavico II. stopnje dobile mladinske brigade okraja Nova Gradiška, predhodna zastavica III. stopnje pa je ostala v Zadru.

Le nekaj desetk

Strelski dvoboj Ljubljana : Brno 3:1

Ljubljana, 14. oktobra. — 8 tekmovanjem v streljanju z vojaško puško je bil danes popoldne zaključen strelski dvoboj med mestnima reprezentancama Ljubljane in Brna. Na sporedu so bile štiri discipline. Reprezentanca Ljubljane je zmagala v treh (precizna olimpijska pištola, precizna malokalibrna puška in vojaška puška), gostje pa v streljanju s hitrostrelna pištola.

V treh dneh tekmovalja, kolikor je trajal dvoboj, smo imeli priložnost, da se seznanimo s češkoslovaškimi strelci, hkrati pa smo naposled le videli zbrane doma najboljše slovenske strelce, ki so svoje letošnje najboljše rezultate dosegli izven Slovenije. Na strelišču ob Dolenjski cesti smo prisostvovali ostrim borbam za vsak krog, toda ne tudi velikim rezultatom, čeprav so pred dvobojem nekateri strelci napovedali rekorde. Boljših rezultatov ni bilo predvsem zaradi gripe, ki je premagala tudi nekaterih strelce obeh reprezentanc. Po drugi strani pa tudi mnogi strelci niso v formi, saj je strelska sezona že itak pri kraju.

zasedel z zelo slabim rezultatom svoje mesto. Prvo mesto si je priboril član reprezentance Brna Kapounec z zelo dobrim rezultatom: 60 zadetkov in 304 krogov. Sledijo Oderski (B) 60/557, Planinc (L) 60/536, Svecija (B) 60/547, Rems (L) 59/513, Lačnak (B) 57/523, Štirle (L) 57/493, Delorenzo (L) 55/467.

V zadnji in tudi najvažnejši disciplini dvoboja — v streljanju z vojaško puško — so ljubljanski strelci z velikim naskokom premagali goste. Ljubljana je dosegla 2342, reprezentanca Brna pa 2001 krog. Ostra borba za

Reprezentanca Ljubljane na čelu s predsednikom okrajnega strelskega odbora Ivanom Lokovškom-Janom

prvo mesto med Planincem in Jezom, ki se je stopnjevala od serije do serije, je končala z minimalno zmago J. Le-ta je dosegel 467 (156, 149, 159) krogov, Planinc pa 463.

Vrstni red ostalih: Vrbinac (L) 451, Sekne (L) 433, Janeček (B) 425, Dimec (L) 426, Schebesta (B) 422, Fukal (B) 399, Peirik (B) 382, Foretnik (B) 381.

Tako se je zanimiv dvoboj čeških in slovenskih strelcev končal z zmago reprezentance Ljubljane 3:1, kar je vsekakor velik uspeh za naše strelce.

ZVEZNA KOŠARKARSKA LIGA

»Ljubljana« : Olimpija

Prvenstvena košarkarska tekma zadnjega kola zvezne lige med »Ljubljano« in Olimpijo bo v sredo ob 19. uri na igrišču »Ljubljane« v Šiški. Gledalce bodo vozila na igrišče posebni avtobusi z Ajdovčevih. Vstopnice so v predprodaji pri Putniku.

»Zadar« in Radnički nova člana

Zadar, 14. okt. — Sinoči se je v Zadru končalo kvalifikacijsko tekmovalje za vstop v Zvezno košarkarsko ligo. »Zadar« je premagal »Maribor« z visokim rezultatom 100:69 (30:27). S to zmago je »Zadar« osvojil prvo mesto s 4. točkami in hkrati postal nov član zvezne lige. Na drugem mestu je »Maribor« z 2 točkama. Borac iz Banja Luke pa je brez točke. V vzhodni kvalifikacijski skupini si je priboril vstop v zvezno ligo Radnički iz Beograda.

Okoli »nesporazuma« ljubljanskih košarkarjev

Glede na nesporazum, ki je nastal v zvezi s treningom igralcev ASK Olimpije na igrišču »Ljubljane« in člankom z naslovom »Prijeteljski« ter člankom v beogradske »Sporta« pod naslovom »Skandal na pomolu« želimo igralci ASK Olimpije razložiti zadevo načelno.

Odnos med igralci obeh klubov so v okolici naših izredno ostrega in uspešnega medsebojnega mestnega rivalstva več kot dobri. Tak korekten odnos ni bil okrnjen niti v najhujših športnih spopadih zadnjih let. Obe moštvi sta skušali urediti medsebojne račune samo na športnem igrišču. To je toliko bolj pomembno poudariti v trenutku, ko je beogradske »Sport« obdolžil »Ljubljano« in Olimpijo, da pripravljata rezultat tekme že vnaprej.

Glede treninga na igrišču »Ljubljane« pa je treba vso zadevo pripisati nesporazumu. Funkcionarji našega kluba so preprosto zaprosili za dovoljenje in razsvetljavo, tako da o tem ni mogel naglo odločiti noben funkcionar »Ljubljane«. V zvezi prvotnemu nesporazumu pa je bil trening sproščeno dobrih odnosov z igralci »Ljubljane« uspešno opravljen.

Igralci ASK Olimpije

Reprezentanca Brna

Šport po svetu

7,80 — letos najdaljši skok v Evropi

Poljaki so odlični atleti. To so pokazali tudi na nedavnem srečanju z vzhodnonemško reprezentanco, ki so jo premagali z veliko prednostjo po točkah — 128:84. V zvezi s tem vremenju (dež, blato) so dosegli nekaj odličnih rezultatov. Od vseh pa je najboljši rezultat v skoku v daljavo — 7,80, ki ga je dosegel Grabowski. Grabowski je petkrat preskočil da-

lavo 7,50. Lewandewski je skočil v višino 2,05, Janiszewski pa je z rezultatom 4,40 premagal Nemca Preissgerja, ki je skočil 7,30. Ključno je vrgel čez 60 m (61,51) le Czeplý. Izvrsten rezultat je dosegla tudi poljska štafeta 4x100 m — 46,9 zlasti če upoštevamo premehak, razmočen teren.

»Bodočemu svetovnemu prvaku«

S tem sporočilom je postal svetovni prvak v avtomobilizmu, Argentinec Manuel Fangio poročno darilo angleškemu dirkaču Stirlingu Mossu, ki je bil letos drugi na svetovni rang lestvi hitrostnih dirkačev. Fangio, ki ga je letos Stirling Moss že večkrat premagal, bi moral iti le-temu za priključno okroval od poskoda, ki jih je dobil en dan pred avtomobilsko dirko v Modeni, pač pa mu je poslal dragoceno darilo — zlato uro, ki je videti kot avtomobilska luč. Stirling Moss se je poročil z 22-letno Kanadanko Katherine Molson.

Marljivi Waern

Šved Dan Waern je bil med najuspešnejšimi skandinavskimi tekmovalci na atenskem stadionu, saj je brez težav zmagal na obeh srednjih progah, 800 in 1500 metrov. Kljub ozkim zavojem je na 800 m postavil nov šved-

Uspel letalski miting v Brežicah

Sodelovala so tudi letala jugoslovanskega vojnega letalstva

Brežice, 14. okt. Aeroklub Cerklje je na letališču v Brežicah ob sodelovanju Letalske zveze Slovenije, aerokluba iz Zagreba in enot jugoslovanskega vojnega letalstva priredil večer izredno uspeh letalski miting. Prireditvi je prisostvovala večstoletna množica, ki se je tako ob blizu seznanila z uspehi in pomenu našega športnega letalstva.

Gledalci so občudovali drzne akrobacije naših motoristov in jadralnih pilotov, ki so prav nad njihovimi glavami večkrat v strmooglavem poletu preleteli letališče, napravili vrsto lopinjav, kovitov, ren-

LŠK zablestel

TURNIR V PROSLAVO 25-LETNICE SAHOVSKEGA DRUŠTVA KRANJ

Radovljica, 14. okt. V okviru proslave 25-letnice je Sahovski društvo Kranj minulo nedeljo priredilo v Radovljici v domu »Partizana« moštveni brzopetni turnir, katerega se je udeležilo 33 petičlanskih moštvev iz vse Slovenije.

Moštva, ki so bila razdeljena v tri enake skupine, so odigrala po 10 dvobojev. Najboljša moštva iz vsake skupine so po zaključku odigrala troboj za naslov prvaka tekmovalja.

Po pozdravnih besedah podpredsednika SD Kranj Boga Hladnika se je ob udarh gonga začelo vsakozki zanimivo in borbeno tekmovalje, ki je bilo po pitih starih urah zaključeno. V prvi skupini je zmagalo ŽSK »Maribor« z 46,5 točke v postavi Puc, Crepinšek, Njegovan, Guželj, Mikunda. Sledijo: LŠK I. 43, Zvezarna Jesenice I. 37,3, Zvezničar »Ljubljana« 35,5, Skočja Loka 24, »Sava« Kranj 20. itd. V B skupini je prepričljivo zmagalo moštvo LSK I s 44,5 točke od 30 možnih pred Kranj II, 36,5, LŠK II 36, »Iskra« Kranj 32, Zalec 20, Radovljica I, 28 in ostala moštva. V III skupini je zmagalo moštvo SD »Jesenice« s 44 točkami pred LSK II 40,5, Slovenska žitarmonija 30,5, Kranj II, Slovenska 30, Jesenice II 29, 36,5, Golnik 26, Jesenice II 24. Na zaključnem dvoboju je zaslužen prvaka rutinirano moštvo LSK s 7,5 od 10 možnih v postavi ing. Šmar, Bajec, Šiška, Milnar, ing. Šmar, Bajec, Šiška, Milnar, ing. Šmar. Drugo mesto je osvojilo moštvo SD Jesenice s 6, zadnji je bil košek. Drugo mesto je osvojilo moštvo SD Jesenice s 6, zadnji je bil košek. Drugo mesto je osvojilo moštvo SD Jesenice s 6, zadnji je bil košek.

Šestnajst najuspešnejših moštvev in skupinah in prvi dve v zaključnem tekmovalju je prejelo nagrado. Tekmovalje je precej večina tekmovalcev udeležilo komemoracije v Begunjah in v Dragi.

Z DOMAČIH IGRISČ

Premagali so državnega prvaka

Rokometno društvo trboveljskega Rudarja tekmuje letos kot edino slovensko moštvo v moški zvezni rokometni ligi. V nedeljo je imelo v gosteh državnega prvaka, Dinamo iz Pančeva. Le malo je bilo upanja, da bodo domači premagali odlične goste, ki so že po nekaj minutah vodili kar s 4:0. Trboveljski športniki pa so spet pokazali, kaj vse zmorejo s svojo borbenostjo. Kmalu so izenačili in potem tudi premagali goste.

so njegovi igralci s svojo ostro igro presegli spornost meje. Tega je bil avstrijec krivičnik sodnik, ki ni imel avstrijca. Se slabše pa se je odrezal del tročerkovnih igralcev, ki so metali na igrišče kamenje in poskodovali igralce gostujoča igralca. Poskodovana igra Vujosevića je precej huda. Prepričani smo, da bo ustreznih nogometnih forum napravil red tudi na litijem igrišču.

Madež na litijem igrišču

Nogometni klub »Litija« je preteklo nedeljo v prvenstveni tekmi za sluzeno premagal Usnarja, vendar pa

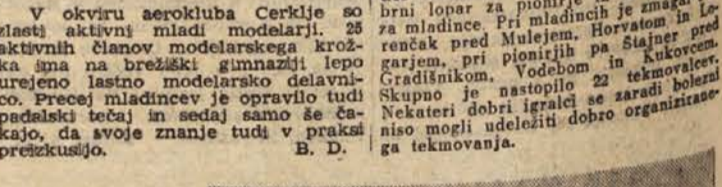
Zmaga in poraz Vrhnicanov

Vrhnjski športniki so v nedeljo igrali na tujih igriščih. Odbojkarji »Partizana« so gostovali v Ljubljani in so v srečanju druge republiške lige premagali domačo Elektro s 3:1 v zvezi s tem, da so nastopili z moštvom, ki ga je zdesetkala gripa.

Nogometni vrhnjskega Usnarja pa so v Litiji v prvenstveni tekmi 1:1 razreda NPL izgubili proti domačinom z rezultatom 2:0 (2:0).

»Srebrni lopar« in bela žoga za mariborske pionirje

Teniški klub Branika je sredi tradicionalno tekmovalje za srebrni lopar za pionirje in za belo žogo za mladince. Pri mladincih je zmagal Fe-renčak pred Mulejem, Horvatom in Lo-garjem, pri pionirjih pa Štajner pred Gradničnikom. Vodebom in Kukovcem. Skupno je nastopilo 22 tekmovalcev. Nekateri dobri igralci se zaradi boleznih mogli udeležiti dobro organizirane ga tekmovalja.

Letos najboljši

Letos najboljši

Standa Jungwirth, mladi češkoslovaški atlet, je prvi tekač na svetu, ki je pretekel 1500 m izpod 3:40.0 minut. Njegov svetovni rekord z 12. julija 1957 znaša 3:38,1. Najboljši tekači sveta so se zelo trudili, da bi mu odvzeli naslov še letos. Toda nihče se v teh treh mesecih ni bolj približal njegovemu rekordu kot on sam. Nedavno tega je namreč v dvoboju med Zahodno Nemčijo in CSR (114:98) pretekel Jungwirth 1500 metrov v času 3:41,5

JAMES A. MICHENER

Sajonara

14 ROMAN

»Kaj je z mano narobe?«
»Lloyd, nisem ti tega povedala, toda pred devetimi meseci sem obiskala tvojo mamo. Pot me je vodila skozi Pensilvanijo in tako sem se ustavila pri njej. Osupnila me je osamljenost, v kateri živi... v kateri je zmerom živila.«
»Cutil sem, da je zadela moje šibko točko. Vedel sem, da Aileen govori resnico, a sem kljub temu ugovarjal.«
»Mama želi tako živeti.«
»Neumnost! Nobena ženska ne želi živeti drugače kakor s telesom in dušo s človekom, ki ga ljubi. Tvoja mama je morda zadovoljna z načinom svojega življenja, ker nima druge izbire... Lloyd, povej mi. Takrat, ko sem prihajala k tebi v letalsko bazo v zahodnem Texasu... zakaj si bil tako preplašen?«
»Skrbelo me je zaradi tebe.«
»Zakaj?«
»Veš...«
»Mislil... na moj ugled?«
»Ja.«
»Neumnost, Lloyd. Preplašen si bil zato, ker si domel, da je v tvojih rokah dekle, ki bo vztrajno zahtevalo, da deliš z njo vse življenje. Dobro, imel si prav. Nikoli me ne boš mogel

potisniti v kak kot v Lancastru.«
»Cutil sem, kako mi kri sili v glavo in zmedeno dejal:«
»Mislil da bi bilo bolje, če bi te odpeljal v hotel.«
»Nastal je neprijeten molk. Vedel sem, da ga lahko prekinem samo z vročim poljubom, ker pa nisem ničesar storil, je Aileen tiho rekla:«
»Mislil, da prav praviš. V kateri smeri je oficijski klub?«
»Nekaj minut sva molče hodila, zatem pa je dejala:«
»Lloyd, dragi moj! Ne obnašaj se v tej zadevi kakor majhen, samoglav deček. To je nedvomno zelo važno. Prosim te, misli o tem.«
»O čem?« sem vprašal.
»Zakaj izgubljaš živce? Razmišljam o dejstvu, da polovičarski zakon ne zadostuje niti tebi niti meni. Dobiti hočem moža, ki ga bom ljubila iz vsega srca. Postani največji general v zgodovini letalstva, toda mimo tega me imej tudi rad.«
»Preklete, saj te imam!« sem dejal v hipu, ko sva stopila okrog vogala in zagledala hotelske luči.
»Vsekakor me imaš rad... Nekako hladno, polovičarsko, nezadostno. Dajva, tuhtajva nekaj dni o tem.«
Iznenada sem se spet začel boriti za ženitev, rekoč:
»Mislil, da si prišla na Japonsko zaradi poroke?«
»Sem. Toda omožiti se želim s celim možem. Ne z ostanki, ki so ostali od važnejšega dela njegovega življenja, življenja, ki ga živi nekje povsem drugje.«
»Ujezil sem se, toda ne zavoljo tistega, kar je rekla, marveč zato, ker je tako jasno uvidela, kakšnega človeka so napravili iz mene moji

starši. Moj oče je popolnoma razumno odločil, da bi mu bilo v prid, če bi se oženil z generacijo hčerko, ki ima že urejeno družinsko življenje v Lancastru. Ona mu ne bi bila v breme, utegnila pa bi mu koristila. Zdej sem jaz mislil na taisto stvar. Oženiti se z Aileen, ker je iz vojaške družine in ki zato ne bo pojmovala obveznosti do letalstva kakor druge ženske. Lepa je in, kot je izpričala nocoj, zelo spretna in pogumna. Bila bi dober plen za slehernega moškega. In zaželel sem se je, toda imela je prav, ko je rekla, da nisem iz vsega srca zaljubljen vanjo. Razumel sem, kaj je govorila, ker sem vedel, da je nikoli nisem ljubil tako do kraja kakor Joe Kelly svoje japonsko dekle.
Toda to je bila tista velika stvar, ki sem se je želel naučiti. Cutil sem, da početje mojih staršev ni bilo povsem pravilno, in zato sem želel, da bi mi Aileen pomagala najti nekaj boljšega.
Objel sem jo tako, da bi jo lahko imenovali »brezpogojno kapitulacijo« in jo poljubljaj tako dolgo, da me je morala udariti po rokah, da bi lahko prišla do sapa. Ko sem jo izpustil, se je zasmejala s tistim svojim čudovitim zlatim nasmehom in nežno rekla:
»Prvič čutim, da bova našla izhod.« Zatem me je poljubila na uho in šepnila: »Tvoja dejanja so veliko boljša od tvojih besed.«
In mislim, da bi se vse končalo lepo in prav, če se že naslednje jutro ne bi nekaj zgodilo.
Zajeto dekle: »Ni ravno zabavno biti zapuščen Američanka in gledati, kako urna japonska dekleta osvaja vse Američane.«
Se preden sem vstal, mi je telefoniral Joe Kelly:

»Dobro, Groover, danes je sobota.«
»In kaj potem?« sem zaspano vprašal.
»Groover, ženi se.«
»Za hip nisem mogel priti k sebi. Zatem sem dejal:«
»Dobro, čestitam!«
»Groover!« je vzkliknil mali gangster. »Mar se ne spominjaš? Ti mi boš vendar za pričelo!«
»Ko sem to slišal, sem se začel izgovarjati:«
»Več, Kelly, sestaneš imam...«
Toda on je bil v moji skupini. Kakršenkoli je že bil, pripadal je moji eskadri. Zato sem povzel:
»Ne bom šel na sestanek, Kelly. Kje bo ta veliki dogodek?«
»Sel sem peš do hišice, v kateri je bila pisarna našega konzula in presenečen videl, da tam že stoji ameriško-japonski pari čakajo na poroko. Ob takšni priliki vsak moški nehoti pogleda ki dekleta, da bi videl, ali ni med njimi katera, ki bi jo tudi on utegnil vzeti za ženo, toda verjemite mi, tam ni bilo nobene, ki bi mi bila v natančno Joeova dekle Kacumi je bila videti natančno tako kakor na fotografiji: velik, okrogel obraz, izrazite hčnice, gosti črni lasje in opazil naju je Joe seznanil, se je nasmehnila in opazil sem, da je imela kakor večina japonskih deklet enega izmed sprednjih zob prevlečenega z zlatom.«
»To bomo zamenjali.« je rekel Joe malo v zadregi.
Kacumi ni prav vedela, ali naj mi seže v roko ali ne, in ko sem ji jaz ponudil roko, se je veselo zasmejala, zakrivajoč si usta z levico. Ko sem si členkih je imela razpokano in rdečo. Ko sem si ogledoval ta dekleta, sem se čudil, zakaj naši vojaki, kot kaže, vedno oženijo najbrše. Nikoli pa ne vzmajejo tistih lepotic, ki sem jih bil videl v Takarazuki

Tri udeležence natečaja za »miss sveta« so se dale v Londonu fotografirati kar na — žerjavu. Od desne proti levi: »Miss Nemčija« Anne-Marie Karsten, »Miss Finska« Marita Lindahl in »Miss Tunizija« Jacqueline Tapia.

Kako so »UMETNO LUNO« poslali v vesolje?

Toda kljub temu so, kot vse kaže, umetni satelit poslali v vesolje z raketo. O tem pravi tudi izjava sovjetskega znanstvenika Fedorova moskovskemu radiu, v kateri je rečeno tole: »Stvar je v tem, da je pri velikanski hitrosti rakete, ki nosi telo satelita, nujno potrebno doseči tudi veliko preciznost tako glede hitrosti kakor glede smeri.

- Kako so »meseč štev 2«, poslali v vesolje? Na to vprašanje je urednik beogradske revije »Vasiona« (Vesolje) ing. Ajvaz odgovoril:
- »Do nedavna sem bil prepričan, da je bilo to možno edino z raketami. Toda včeraj sem prebral novico, v kateri je govora o tem, da v Sovjetski zvezi izpopolnjujejo še nekatere druge metode pošiljanja takšnih teles v vesolje.«
- V novici, ki jo je omenil ing. Ajvaz, je namreč govora tudi o »usmerjeni eksploziji«, izrazu, ki je bil doslej v glavnem neznan.

Raketa, ki lahko odnese zemljin satelit in ga »izpusti« v točno določeni višini v trenutku, ko je dosežena točno določena hitrost, ni nekaj povsem novega. Prvi korak v tem oziru je bil storjen že leta 1943, ko so izstrelili znano nemško raketo V-2. Tokrat je šlo samo za mnogo, če lahko tako rečemo, močnejšo raketo.

Vse kaže, da gre za tako imenovane rakete s tremi stopnjami. Vsaka stopnja v tej kombinirani raketi ima posebne motorje in posebno gorivo, o čemer smo že pisali.

Podatkov o tem, kakšne so te rakete, ni. Nekateri pravijo, da je raketa prve stopnje težka 100 do 200 ton, raketa druge stopnje pa znatno manj — približno 25 ton. O tretji raketi, ki doseže dokončno hitrost in dokončno višino, ni nobenih informacij.

Seveda so vse tri rakete preskrbljene z gorivom. Kaže da okrog 80 odstotkov skupne teže rakete zavzema gorivo.

Pogonsko gorivo raket, ki so odnese umetni satelit v vesolje, je, kolikor je moč sklepati po do-

sedanjih podatkih, klasično. Pri tem mislimo predvsem na oksidator; oksidator je pri naših navadnih avtomobilskih motorjih zrak, točneje kisik iz zraka. Ker raketa potuje skozi prostor, kjer kisika ni, mora nositi oksidator s seboj. In kot oksidator so brčkone uporabili tekoči kisik, dušično kislino ali pa vodikov dvokis.

Kot gorivo so uporabili alkohol oziroma nafto, ali pa hidrazinov hidrat.

Takšna raketa je stala 4. oktobra ob zori nekeje v Sovjetski zvezi pripravljena na polet. Kje — o tem še ni nobenih podatkov. V neki vesti iz sovjetskih virov je sicer rečeno, da so »Moskovčani imeli priložnost videti veličastni prizor...« Ali je šlo za veličasten prizor preleta satelita nad Moskvo ali za veličasten prizor izstrelitve rakete s satelitom — ni rečeno.

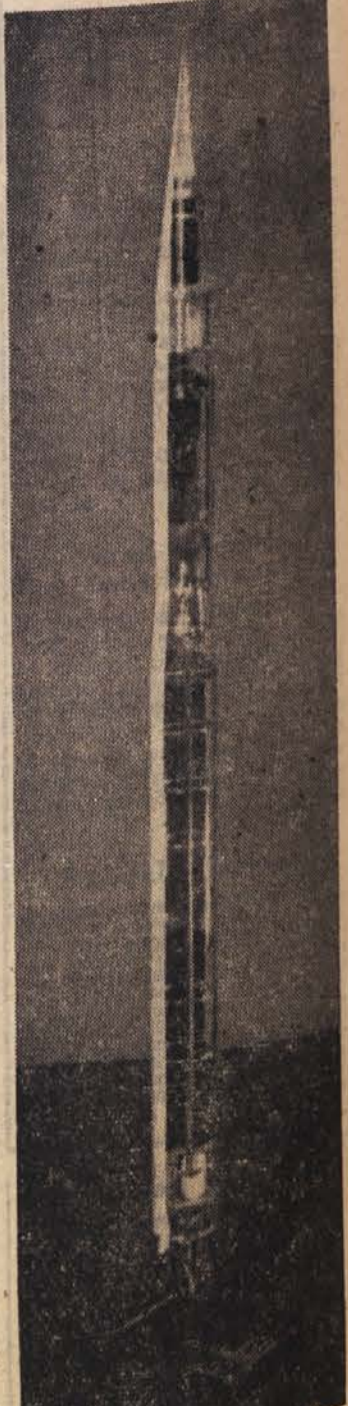
Iz ameriških virov pa je prišla vest, da so satelit izstrelili na področju Črnega morja.

Brčkone obe verziji ne držita. Vse kaže namreč, da so satelit izstrelili v neobljudenih krajih, najbrž v kaki puščavi. Takšna raketa, preskrbljena z velikansko količino eksplozivnega goriva, se namreč sestoji iz več tisoč elementov. Zadostuje, da samo eden izmed njih odpove, pa eksplozira več sto ton goriva...

Torej, kot vse kaže, so nekeje v neobljudenih krajih postavili raketo. Okrog 500 m ali kilometer daleč so sedeli v bunkerjih ljudje, katerim je pripadla čast, da so prvi poslali umetni satelit v vesolje. Pritisk na gumb je zadostoval, da se je raketa sprožila.

To je bil vsekakor veličasten prizor. Strahovit trušč, tuljenje motorjev, ki so začeli delati, je pretrgal tišino ob prvem jutranjem svitu na desetne kilometrov daleč. Razžarjeni plini s temperaturo 1000 do 2000 stopinj, ki so iz turbin takšne rakete drli s hitrostjo okrog 2000 km v sekundi, so požgali vse okoli sebe. Znanstveniki računajo, da je bil snop takšnih plinov širok najmanj dva metra.

Raketa s prvim umetnim satelitom je švignila v višave...

Model ameriškega umetnega satelita

Telefonski razgovor 27.000 km daleč

Telefonski razgovor na največjo doslej doseženo daljavo se je razpletel minulo sredo. Do razgovora je prišlo ob slovesnosti v zvezi s polaganjem podvodnega kabla med San Franciscom in Honolulujem. Telefonski razgovor je potekal iz Washingtona preko New Yorka v London, nazaj v New York, nato v Seattle, od tam na Aljasko, spet nazaj v Seattle, na Aljasko, spet nazaj v Seattle, dalje v San Franciscu in se je naposled končal v Honolulu. Skupna dolžina: blizu 27.000 km.

»Dr. Malarija« zdravi Kurde

IZVEDENEC SVETOVNE ZDRAVSTVENE ORGANIZACIJE ZATIRA V IRAKU MALARIJO, ZA KATERO UMRE VSAK DRUGI DOJENČEK

- Irak se je pred nekaj leti obrnil na Svetovno zdravstveno organizacijo, naj ta pošlje svoje izvedence v to deželo.
- Izvedenec te organizacije dr. Luigi Mara, ki že petnajst let proučuje v Eritreji, Indiji, Libiji in Sudanu tropske bolezni in ki je organiziral množično zatiranje epidemij v teh deželah, je odpotoval s svojo ženo Tino, sinovoma Gian Paolom in Enricom ter hčerko Jordano v Bagdad.
- Nato je prepotoval ves Irak. Ugotovil je, da je najhuše zlo v tej deželi malarija, za katero skoraj polovica vseh novorojenčkov v prvem letu življenja umre. Malarija pa ogroža tudi odrasle. Ljudi namreč tako izčrpa, da potem niso odporni proti drugim boleznim.

Dr. Mara je zato nemudoma organiziral skupino, v kateri sta bila med drugim strokovnjak za mrčes in sanitetni inšpektor. Skupina je bila opremljena z napravami za uničevanje mrčesa in bak-

terij, predvsem z DDT. Sčasoma se jim je pridružilo 800 poverjenikov iz različnih krajev, katere so poučili o načinu boja s komarjem anophelesom, ki prenaša malarijo.

Pri tem pa je nastal nov problem: četudi so očistili celo vas, celo pokrajino, pa je en sam malarični bolnik spet raznesel bolezen. Zadostovalo je, da je komar anopheles s pikom vsrkal nekaj bolnikove krvi in že je bilo pet, deset, dvajset ljudi na novo okuženih.

Dr. Mara je kmalu našel »krivce« takšnega stanja. To so bili potujoči Kurdi, tisti del prastarega asirskega ljudstva, ki potuje po obsejnim področjih med Iranom, Irakom in Turčijo. Ti nomadi, ki se ne zmenijo za nobeno državno mejo, ki ne ubogajo nikogar razen svojih šejkov in ki nikomur ne plačujejo davkov, pa so se vendarle uklonili — dr. Mari.

Dvakrat na leto, spomladi in jeseni, pridejo Kurdi čez iraško-turško-iransko tromejo. Dr. Mara je takoj spoznal »strateški položaj«

men« teh prehodov za napad na malarijo. In tako pride vsako pomlad in jesen na to tromejo s

Ta kamnita, težko prehodna gorata pokrajina je domovina kurdskega plemena in v njej dr. Luigi Mara opravlja svojo težavno nalogo. Na sliki vidimo njegovo osemletno hčerko Jordano, ki zna edina v vsej družini »dr. Malarije« kurdski in je tako očetu dobrodošel tolmáč

svojo skupino, opremljeno z injekcijami in razpršilci DDT ter zatira malarijo med Kurdi.

Kurdi so bili sprva nezaupljivi, nato pa so kmalu spoznali, da jim »dr. Malarija« noče nič žalega.

Spričo tega dr. Mara upa, da bodo v Iraku do leta 1960 izkoreninili veliko zlo — malarijo.

Ze tretja zvezda repatica

Nov velik komet — že tretji v letošnjem letu — so odkrili v newyorškem planetariju. Odkril ga je znanstvenik s palomarske univerze Howard S. Gates. Komet, ki ga bodo brčkone imenovali po astronomu, ki ga je odkril, ima dvojni rep. Pričakujejo, da se bo prikazal tri ure pred sončnim vzhodom in da ga bo moč videti v ozvezdju Leva med svetlimi zvezdama Regulmusom in Denebulu vse do zore.

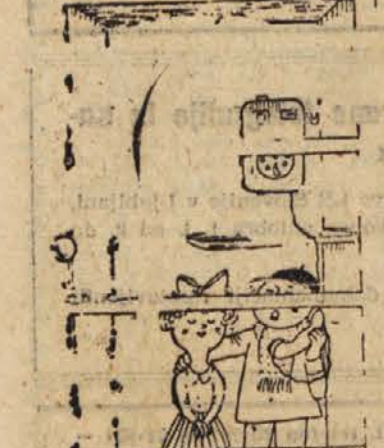
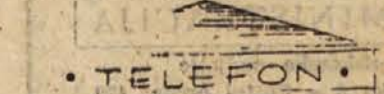
Ptičji raj

Največ ptic na svetu živi v pokrajini Sikkin na južnem pobočju himalajskega pogorja. V teh krajih je mnogo gostih, malone neprehodnih pragozdov, vrh tega pa je dovolj vode in tako je tu za ptice pravi raj. Domnevajo, da tam živi nad 600 različnih vrst ptic.

IZGUBLJENA DENARNICA

V angleškem časniku »Daily Express« je bil nedavno objavljen tale mali oglas: »Izgubil sem denarnico s fotografijami, osebnimi izkaznicami in 25 funti gotovine. Poštenega najditelja prosim, naj fotografije, dokumente in denarnico obdrži, meni pa vrne 25 funtov, ki so mi drag spomin.«

»Hotel sem samo sporočiti, da dravi ne pridem na večerjo.«

Dr. Mara pregleduje enega izmed vnukov kurdskega šejka Salima. Vsa petdesetljava šejkova družina je obolela za malarijo. Medtem ko malarija pobere le redke odrasle ljudi, pa vsak drugi novorojenček umre za to zahrbitno boleznijo

700 milijonov nepismenih na svetu

Generalni direktor UNESCO — organizacije OZN za znanost, umetnost in kulturo — Evans, je izjavil, da je 700 milijonov odraslih ljudi, se pravi 44 odstotkov vseh ljudi na svetu, nepismenih. UNESCO je pred dnevi objavil študijo »Nepismenost na svetu sredi 20. stoletja«.

V študiji je rečeno, da je v Afganistanu, Saudski Arabiji, Jemenu in nekaterih delih Afrike 95 do 99 odstotkov ljudi nepismenih. V Indiji znaša nepismenost 80 do 85 odstotkov, v Boliviji 67, Braziliji 50, na Portugalskem 44, v Grčiji 25 in Bolgariji 24 odstotkov.

pismenih, v ZDA 2,5, v Franciji 3,6 in v Sovjetski zvezi 5 do 10 odstotkov.

Hemingway o svojem delu

Ko so newyorški novinarji zvedeli, da v enem izmed hotelov na polotoku Manhattanu živi Hemingway s svojo ženo, so nemudoma prihiteli, da bi zvedeli, kaj zdaj piše. Odkar je objavil znamenito povest »Starec in morje«, je Hemingway napisal samo dve noveli, od tega je eno priobčil v reviji »Atlantic Monthly«. Hemingway je izjavil, da ima mnogo nedokonanih rokopisov in da mu gre pisanje počasi od rok.

Energija

SONCNIH PEG

SPREMEMBE NA POVRŠINI SONCA SO V ZVEZI Z NEKATERIMI POJAVI NA ZEMLJI

- Sonce, posebno še kadar njegovo površino pokrivajo tako imenovane sončne pege, kot se je to zgodilo zdaj,
- »bombardira« zemljo in vsa ostala nebesna telesa v svoji bližini z velikanskimi količinami energije. Sonce je dejansko energetska centrala zemlje, in če bi ga ne bilo, bi življenje na zemlji zamrlo.

Ze od 17. stoletja dalje, ko je najprej Galilei, za njim pa drugi astronomi, opazil s teleskopi sončne pege, so te pege »obdoličili« mnogih nadlog človeštva. Jasno je, da trditve, da so sončne pege »krive« kuge ali česa podobnega, niso bile utemeljene. Pač pa so znanstveniki ugotovili, da so sončne pege in povečana dejavnost sonca v zvezi s spremembami v geomagnetskih poljih, s polarno svetlobo in s povečanim bombardiranjem zemeljske površine s kozmičnimi žarki.

Ravno te pojave bodo znanstveniki proučili v Mednarodnem geofizikalnem letu, da bi našli odgovor na vprašanje, ali je podoben na zemlji odvisno od sprememb na drugih nebesnih telesih, posebej še na soncu.

Pred dnevi je v okolici Rima divjal hud vihar. Precej ljudi je bilo ranjenih in poranjenih je bila vzročena je bila velika škoda. Na sliki vidimo reševanje ene izmed žrtev poplavi z gumijastim čolnom